

Folkhälsorådet

Sammanträdesdatum
2015-02-20

Plats och tid Kommunhuset, Karlsborg, fredag 20 februari 2015, kl 08.30-12.00

Närvarande
Anna Bruzell (S) Karlsborgs kommun
Eva-Lott Gram (KD) Östra hälso- och sjukvårdsnämnden
Catarina Davidsson (C) Karlsborgs kommun
Laila Neck (S) Östra hälso- och sjukvårdsnämnden
Ann Norling Gustafsson folkhälsoplanerare Folkhälsoenheten
Skaraborg
Fredrika Hermansson Sörgårdens hästsportklubb § 7
Eva Hoving Eklund Sörgårdens hästsportklubb § 7
Veronika Wiberg Röda korset, Karlsborg § 7

Förhindrade
Thomas Johansson kommunchef, Karlsborgs kommun
Kaj Kaufeldt barn- och utbildningschef Karlsborgs kommun
Beate Poetzsch vårdcentralschef, Närhälsan Karlsborg
Lars Jönsson klinikchef, Folk tandvården Karlsborg

Utses att justera Catarina Davidsson (C)

Justeringens plats och tid Folkhälsoenheten, onsdag 25 februari 2014 kl 16.00

Underskrifter Sekreterare
Ann Norling Gustafsson

Ordförande
Anna Bruzell (S)

Paragrafer nr 1-8

Justerande
Catarina Davidsson (C)

ANSLAG/BEVIS

Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag

Organ Folkhälsoråd

Sammanträdesdatum 2015-02-20

Datum för anslags uppsättande 2015-02-25 Datum för anslags nedtagande 2015-03-18

Förvaringsplats för protokollet Kommunledningsförvaltningens kansli

Underskrift
Ann Norling Gustafsson

Utdragsbestyrkande

Folkhälsorådet

Sammanträdesdatum
2015-02-20**Innehållsförteckning**

FHR § 1	Godkännande av dagordning	3
FHR § 2	Val av ordförande och vice ordförande till rådet	4
FHR § 3	Sammanträdesdagar 2015	5
FHR § 4	Presentation av ledamöter	6
FHR § 5	Hälsofrämjande skolutveckling	7
FHR § 6	Verksamhetsberättelse 2014	8
FHR § 7	Information	9
FHR § 8	Meddelande.....	10

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Folkhälsorådet

Sammanträdesdatum
2015-02-20

FHR § 1 Godkännande av dagordning

Dagordningen godkänns med tillägg av § 3 sammanträdesdagar 2015.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Folkhälsorådet

Sammanträdesdatum
2015-02-20**FHR § 2 Val av ordförande och vice ordförande till rådet****Folkhälsorådets beslut**

Folkhälsorådet beslutar att:

1. välja Anna Bruzell (S), Karlsborgs kommun till rådets ordförande.
2. välja Eva-Lott Gram (KD), Östra hälso- och sjukvårdsnämnden till rådets vice ordförande.

Sammanfattning

I början av varje ny mandatperiod väljer hälso- och sjukvårdsnämnden samt kommunstyrelsen vardera två ledamöter till rådet. Från Östra hälso- och sjukvårdsnämnden har Eva-Lott Gram (KD) samt Laila Neck (S) valts till ledamöter i Karlsborgs folkhälsoråd. Kommunstyrelsen har valt Anna Bruzell (S) och Catarina Davidsson (C) till ledamöter i rådet.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Folkhälsorådet

Sammanträdesdatum
2015-02-20**FHR § 3 Sammanträdesdagar 2015****Folkhälsorådets beslut**

Folkhälsorådet beslutar att fastställa nedanstående sammanträdesdagar för folkhälsorådet under 2015.

Datum	Tid
22/5	08.30
18/9	08.30
4/12	08.30

Sammanfattning

Folkhälsorådets beredning har upprättat ett förslag till sammanträdesdagar för år 2015 avseende folkhälsorådet samt folkhälsorådets beredning.

Beslutsunderlag

Beredningens förslag till sammanträdesdagar 2015.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Folkhälsorådet

Sammanträdesdatum
2015-02-20**FHR § 4 Presentation av ledamöter**

Den nya mandatperioden har inneburit att alla politiska ledamöter är nya i rådet. Var och en av ledamöterna presenterar sina politiska uppdrag och yrkesbakgrund.

Anna Bruzell (S): kommunstyrelsen Karlsborgs kommun samt kommunstyrelsens arbetsutskott. Ledamot i Kultur-och fritidsnämnden. Tidigare varit folkhälsorådets ordförande. Arbetar som lärare på Carl Johanskolan.

Eva-Lott Gram (KD): varit politiker sedan 90-talet. Började som ledamot i dotterbolag till Västtrafik. Varit vice ordförande i Vårdförbundet. Denna mandatperiod förste vice ordförande i Östra hälso- och sjukvårdsnämnden, ordinarie ledamot i Regionfullmäktige, ledamot i kommunfullmäktige och kommunstyrelsen i Hjo kommun samt ledamot i omvårdnadsutskottet. Varit ledamot i tre olika folkhälsoråd. Arbetar som barnmorska.

Catarina Davidsson (C): kommunstyrelsen Karlsborgs kommun samt kommunstyrelsens arbetsutskott. Arbetar som trafikplanerare i Tibro kommun.

Laila Neck (S): varit ledamot i folkhälsorådet i Tibro i många år samt ledamot i hälso- och sjukvårdsnämnden. Denna mandatperiod ersättare i Östra hälso- och sjukvårdsnämnden, ordförande i kommunfullmäktige Tibro kommun samt ersättare i Kultur- och fritidsnämnden Tibro. Är distriktssjuksköterska och har också arbetet som skolsköterska.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Folkhälsorådet

Sammanträdesdatum
2015-02-20**FHR § 5 Hälsöfrämjande skolutveckling**

Barn- och utbildningschefen Kaj Kaufeldt är adjungerad till folkhälsorådets ordinarie möten för att avrapportera hur arbetet fortskrider. Kaj Kaufeldt har meddelat förhinder till dagens sammanträde. Folkhälsoplanerare Ann Norling Gustafsson ger en sammanfattning av arbetet med hälsofrämjande skolutveckling gällande både bakgrund och det fortsatta arbetet.

Folkhälsorådets ledamöter ser fram emot att få information från Kaj Kaufeldt vid rådets nästa sammanträde.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Folkhälsorådet

Sammanträdesdatum
2015-02-20**FHR § 6 Verksamhetsberättelse 2014****Folkhälsorådets beslut**

Folkhälsorådet beslutar att förslag till verksamhetsberättelse 2014 godkänns (bilaga 1).

Sammanfattning

Utifrån den fastställda verksamhetsplanen för 2014 har genomförda insatser följts upp. Det övergripande målet är att Karlsborgs innevånare ska ha bäst hälsa i Skaraborg 2020. För att nå målet har Karlsborg ställts för ett antal utmaningar/mål. Insatserna har utgått från dessa utmaningar/mål. Barn och ungdom är en prioriterad målgrupp för folkhälsorådets verksamhet. Bokslutet visar ett överskott på 37 kr. Verksamhetsberättelsen ska enligt gällande samverkansavtal redovisas till Karlsborgs kommun och hälso- och sjukvårdsnämnden sista februari årligen.

Beslutsunderlag

Förslag till verksamhetsberättelse för 2014.

Beslut sänd still

Kommunstyrelsen
Östra hälso- och sjukvårdsnämnden

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Folkhälsorådet

Sammanträdesdatum
2015-02-20**FHR § 7 Information**

Fredrika Hermansson och Eva Hoving Eklund, Sörgårdens hästsportklubb informerar om ungdomsledarutbildning samt utbildning i mental träning som har genomförts med hjälp av folkhälsobidrag 2014.

Veronica Wiberg, Röda korset Karlsborg informerar ”After school – flyktning barn” som genomförts med hjälp av folkhälsobidrag 2014.

Hälso- och sjukvårdsnämndens ledamot Eva-Lott Gram (KD) informerar om att:

- kommundialog mellan kommunen och hälso- och sjukvårdsnämnden kommer ske till hösten. Folkhälsofrågorna kommer vara en del av dialogen.
- presidierna i hälso- och sjukvårdsnämnderna hade igår sammanträde med folkhälsokommitténs presidium. Diskussioner kring det fortsatta folkhälsoarbetet fördes. Fokus kommer att ligga på att implementera ”Samling för social hållbarhet. Åtgärder för jämlik hälsa i Västra Götalandsregionen”.
- folkhälsoavtalen går ut 31/12-15. Diskussioner pågår om hur man ska fastställa folkhälsorådets mandat och folkhälsochef Elisabet Ramberg kommer föra diskussioner i kommunchefsgrupperna i regionen.
- beslut av hälso- och sjukvårdsnämnden att inga ledamöter från nämnden ska vara ledamot i folkhälsoråd i den kommun man har politiska uppdrag. Detta för att se på frågorna ur ett regionalt perspektiv.

Folkhälsoplanerare Ann Norling Gustafsson informerar om:

- Öppna jämförelser folkhälsa 2014 som publicerades 2014. En rapport utifrån resultat för Karlsborg har tagit fram och delas till ledamöterna. Återkommer till resultatet vid nästa sammanträde.
- presentation av halvtidsuppföljning ”Bäst hälsa 2020”.
- ny tjänstemannaorganisation Västra Götalandsregionen (VGR) från april 2015.
- nationella folkhälsoenkäten ”Hälsa på lika villkor” (utökat antal enkäter i VGR 2015), skickas till befolkning under nästa vecka. Information kommer finnas på kommunens webbsida och intranät.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Folkhälsorådet

Sammanträdesdatum
2015-02-20

FHR § 8 Meddelanden

Inga meddelande finns att delge ledamöterna.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Folkhälsorådet Karlsborg

Verksamhetsberättelse 2014

Innehållsförteckning

Inledning	3
Karlsborgs folkhälsoråd	3
Fler ska uppge sitt allmänna hälsotillstånd som bra	4
Fler fysiskt aktiva mer än 30 minuter per dag	5
Färre ska vara daglig rökare	6
Färre med diagnosen fetma	6
Färre med nedsatt psykiskt välbefinnande	7
Fler med bra tandhälsa	8
Övrigt utvecklingsarbete	9
Årets resultat	9

Inledning

Folkhälsoarbete handlar om att med hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande insatser åstadkomma en god och jämlik hälsa för hela befolkningen. Karlsborgs kommun och hälso- och sjukvårdsnämnden östra Skaraborg samverkar i ett lokalt folkhälsoråd. Samverkan regleras i ett avtal vars syfte är att utveckla det lokala folkhälsoarbetet. Folkhälsorådets roll är att stödja, utveckla och samordna det lokala folkhälsoarbetet samt verka för att folkhälsofrågorna integreras i förvaltningarnas verksamhet.

I föreliggande verksamhetsberättelse redogörs för det folkhälsoarbete som folkhälsorådet initierat, samordnat eller medverkat till, samt olika processer som folkhälsoplaneraren arbetat med. Det övergripande målet för folkhälsoarbetet är att *invånarna i Karlsborg ska ha bäst hälsa i Skaraborg år 2020*. Kommunfullmäktige utökade under 2013 sitt styrkort med denna målsättning. Utgångspunkt för målet har varit kommunens ”Vision 2020” och ”Strategisk plan för folkhälsoarbete Skaraborg” med det övergripande målet att *invånarna i Skaraborg ska ha bäst hälsa i Sverige år 2020*. För att uppnå detta mål har Karlsborg ställts inför ett antal utmaningar som är indikatorer på var folkhälsan behöver förbättras.

Utmaningar för 2014 var:

- fler med bra hälsotillstånd
- fler fysiskt aktiva mer än 30 minuter per dag
- färre dagligrökare
- färre med diagnosen fetma
- färre med nedsatt psykiskt välbefinnande
- fler med bra tandhälsa

Dessa utmaningar uttrycktes som mål i folkhälsoplanen.

Karlsborgs folkhälsoråd

Folkhälsorådet i Karlsborg arbetar på uppdrag av kommunstyrelsen. Ledamöterna representerar hälso- och sjukvårdsnämnden östra Skaraborg och kommunstyrelsen Karlsborgs kommun. Rådet består också av kommunchef, chef för Vårdcentral, Närhälsan och klinikchef Folk tandvården samt folkhälsoplanerare.

Sammansättning under 2014 såg ut på följande sätt:

Kjell Sjölund (C), kommunstyrelsens ordförande tillika ordförande i folkhälsorådet.

Stig Carlsson (S), vice ordförande i folkhälsorådet, ledamot hälso- och sjukvårdsnämnden östra Skaraborg.

Lars-Åke Carlsson (M), folkhälsorådet, ledamot hälso- och sjukvårdsnämnden östra Skaraborg.

Peggy Johansson (S), folkhälsorådet, ledamot kommunstyrelsen.

Beate Poetzsch, vårdcentralchef.

Lars Jönsson, klinikchef tandvården.

Thomas Johansson, kommunchef.

Ann Norling Gustafsson, folkhälsoplanerare.

Rådet har haft fem prokollförda sammanträden under året.

Fler ska uppge sitt allmänna hälsotillstånd som bra

Synliggöra folkhälsoarbetet

Under året har folkhälsorådets webbplats förändrats och tydliggjorts för att visa invånarna innebörden av folkhälsa och folkhälsoarbete. Reportage med anknytning till folkhälsoarbetet har under året varit införda i Skaraborgs Läns Allehanda.

På kommunens webbplats kan den som vill söka och få information om folkhälsa och folkhälsorådet. Här kan man också länka sig vidare till regionala och nationella webbplatser som rör folkhälsostatistik. Webbplatsen har också använts som informationskanal i antilångningskampanjen "Tänk om".

Samverka för en hälsofrämjande skolutveckling

Sedan början av mars 2014 organiseras hälsofrämjande skolutveckling genom den befintliga politiska- och tjänstamannaorganisationen. Detta innebär att folkhälsorådet är en politisk styrgrupp och arbetets utveckling avrapporteras regelbundet till folkhälsorådet av barn- och utbildningschefen.

I början av september informerade folkhälsoplaneraren om hälsofrämjande skolutveckling i rektorsgruppen för att initiera arbetet på alla kommunens grundskolor. Samtal har förts med rektor på Forsviks friskola om att initiera arbetet på skolan från 2015.

På Carl Johanskolan har arbetet med hälsofrämjande skolutveckling påbörjats i en arbetsgrupp bestående av rektor, elevhälsan, socialtjänsten, personal från fritidsgården Kabysen, polisen samt folkhälsoplaneraren. Gruppen har under året diskuterat inriktningen på arbetet och beslutat att arbeta för att minska skolfrånvaron. Detta efter skolinspektionens rapport i början av 2014.

Lusten är betydelsefull för att barn och unga ska nå målen i skolan. Trivs eleverna skapar detta goda förutsättningar för lust till lärande. Många faktorer påverkar elevernas trivsel i skolan och en av dem är en lugn och trygg atmosfär i klassrummet där lärarens förhållningssätt och ledarskap är grunden. Som ett led i detta arrangerades en gemensam fortbildningsdag för all personal från kommunens skolor och friskolan i Forsvik. Stefan Hertz, SO-lärare och författare, föreläste om konstruktivt ledarskap i klassrummet. Föreläsningen ger pedagoger en modell för ett tryggt ledarskap, vilket ger arbetsro och trygghet i klassrummet.

Stödja ideella föreningar som bedriver verksamhet för barn och ungdom

Det folkhälsobidrag som ideella föreningar har kunnat söka under några år har varit ett sätt att få fler delaktiga i arbetet för barn och ungas hälsa. Bidraget syftar till att föreningar ska kunna utveckla sin verksamhet mot barn och unga. Av de femton ideella föreningar som ansökt om folkhälsobidrag beviljades tio av dem bidrag.

CP AB

Bidragen har gått till:

- barn- och ungdomsledarutbildning
- teater med barn, ungdomsgruppen, projekt snövit
- inspirationskvällar med hantverk för ungdomar
- mental träning idrottspsykologi
- ”after school” för asylsökande barn och ungdomar
- två friluftsläger
- föreläsning till barn och ungdom om mental träning- idrottspsykologi samt allsidig träning som komplement
- tävlingsförberedande kurs till de allra minsta

Av dessa aktiviteter var det några aktiviteter som inte kunde slutföras av olika anledningar och medel återbetalades.

Samverka för att skapa förutsättningar för ett hälsosamt åldrande

Under året har samtal förts med flera verksamhetschefer vid socialförvaltningen om det hälsofrämjande och förebyggande arbetet kring seniorer. Träffpunkter, dagverksamheter och verksamhet via anhörigsamordnare är viktiga arenor i detta arbete och fortsatta samtal är planerade under 2015.

Närhälsan har under året startat upp ”Seniorhälsan” som är en satsningen på invånare som är 65 år och äldre. På samma sätt som barns hälsa följs upp på barnavårdcentralen och anställdas hälsa på företagshälsovården ska nu de äldre få en mer regelbunden kontakt med vården, med bättre hälsa som följd. Alla som fyller 65, 70, 75 och 80 år erbjuds ett samtal med en distriktssköterska samt en liten undersökning med längd och vikt, blodtryck och blodsocker. Utifrån detta görs en hälsoplan, där information om hälsofrämjande aktiviteter ges och vid behov vägledning till rätt kontakt i kommunen. Samverkan med kommunens och andra organisationers hälsofrämjande verksamhet för seniorer kommer vara viktigt att samordna framöver. Även här har inledande samtal förts med Närhälsan.

Trafiksäkerhetsprojekt

Under hösten inleddes en samverkan med Räddningstjänsten Östra Skaraborg (RÖS) i en trafiksäkerhetskampanj vintern 2014/2015. Under vintern 2013/2014 skedde ett flertal olyckor i Östra Skaraborg mellan oskyddade trafikanter och bilister, i flera fall med dödlig utgång. Flertalet av dessa olyckor hade troligtvis kunnat förhindrats om de oskyddade trafikanterna hade burit reflexer. Trafiksäkerhetskampanjen genomförs genom utdelning av reflexer till medborgarna.

Under hösten bjöds alla femåringar på kommunens förskolor in till en trafikmiljödag. Trafikinformatör Magnus Svensson och energirådgivaren Lars Svensson tillsammans med polis Christer Torstensson anordnade aktiviteten. Barnen fick lära sig vägmärken och trafiksäkerhet under ledning av polisen. Därefter fick barnen cykla på trehjulingar i en cykelbana.

Fler fysiskt aktiva mer än 30 minuter per dag

Stödja verksamhet som främjar rörelse

”Ett friskare Sverige” uppmärksamhetsvecka kring matvanor och fysisk aktivitet. Under 2014 har Friskvården i Värmland övertagit kampanjen och den anordnas nu under hela oktober månad. I Karlsborg valde Kultur- och Fritidsförvaltningen att anordna en MåBra mässa med efterföljande MåBravecka. Vid mässan deltog Lars-Åke Carlsson (M), Stig Carlsson (S) från folkhälsorådet med information om folkhälsorådets roll samt information om folkhälsa i Karlsborgs kommun. Till mässan hade Folkhälsa – välfärdsnyckeltal för kommunen tagits fram.

Ett friskare Sverige

I samband med att MåBra veckan anordnade förskolor, grundskolor samt friskolan en hälsovecka. Under veckan fokuserade skolorna extra kring fysisk aktivitet och goda matvanor. Utbudet av

fysisk aktivitet varierade på skolorna och bestod bland annat av utelekationer, dans, morgongymna och promenader. Informationsbroschyrer om goda vanor fanns att delas till vårdnadshavare på eleverna i f-klass till åk 6 (IDEFICS; se nedan).

Vår livsmiljö har stor påverkan på vår hälsa. Förhållandet vid bostaden och tillgång till samhällsservice, livsmedelsbutiker, naturupplevelser, rekreation samt goda kommunikations- och transportmöjligheter har stor inverkan på hur vi mår. Dessa ämnen avhandlades under konferensen "Folkhälsa i samhällsplaneringen – kunskapsmatris och social hållbarhet" där bygg- och planerhetens planarkitekt Johan Hellborg deltog.

Färre ska vara daglig rökare

Stödja utvecklingen av det förebyggande arbetet kring tobak

Via Länsstyrelsen Västra Götaland och Hjo kommun deltog en av skolsköterskorna, på en tvådagars "EFFEKT-tobak-presentatörsutbildning". EFFEKT-tobak riktar sig till elever i årskurs 5 och 6 samt till deras föräldrar. Förutom insatsen till föräldrar på föräldramöten ingår även aktiviteter med eleverna som syftar till att ge eleverna kunskaper och färdigheter, som är kopplade till hur de tänker och tycker om tobak.

Sedan flera år pågår arbetet med antirök- och snuskort för elever i årskurs 6-9. Detta har även pågått under 2014. De elever som innehar ett kort förbinder sig att vara tobaksfria och kan i gengäld vara med i ett antal utlottningar med priser eller billigare inträde till drogfria arrangemang i Ungdomsgruppen Hjo-Ti-Borgs regi.

I samverkan med personal- och fasighetsenheten har skyltning skett vid ingångar till bland annat Haganäset och Moliden om "rökfritt område" med hänvisning om att kommunen tillämpar rökfriarbetsdagar. Vid ingångarna på kommunens skolgårdar, fritidshem och förskolor finns nu skyltar med "rökning förbjuden" med hänvisning till tobakslagen.

Färre med diagnosen fetma

Stödja verksamhet som främjar bra matvanor

Familjecentralen fortsätter att anordna matlagningsgrupper en gång per månad för att visa på enkla tips för matlagning och bra matvanor. Folkhälsoenheten har stöttat verksamheten genom stimulansmedel för inköp av erforderlig köksutrustning under 2013 med kompletteringar under 2014.

En specialutgåva av tidningen Bamse har tillsammans med folkhälsokommittén Västra Götalandsregionen och övriga kommuner i regionen tagits fram. Tidningen ska fungera som ett hjälpmedel och ett stöd i ett samtal om hälsa med barn och vårdnadshavare på Barnvårdscentralen (BVC) och vid folktandvården (FTV).

Budskapen i Bamsetidningen bygger på tidigare arbeten kring hälsofrämjande insatser mot livsstilsrelaterad ohälsa bland barn i IDEFICS-studien (en omfattande europeisk studie om kostvanor, sociala faktorer och livsstil hos barn mellan två och tio år) och Hälsoraketten. Det handlar om rörelse och lek, frukt och grönt, dryck/vatten, sömn/vila och tid tillsammans för god hälsa. En samverkan kring distribution av tidningen har skett mellan barnhälsovården och folktandvården i kommunen. Uppstart skedde under september månad genom BVC som vid 4-års kontrollen börjat dela tidningen till kommunens 4-åringar och dess vårdnadshavare. FTV distribuerar tidningen till barn och vårdnadshavare på 4,5 års kontrollen. Alla förskolor, väntrum på FTV, BVC och Vårdcentralen samt biblioteken har fått några exemplar av specialutgåvan.

Studiefrämjandet har under våren genomfört matlagningskurs för barn och föräldrar i samspel i syfte att visa på bra matvanor och att laga mat från grunden. Först till kvarn gällde och nio barn och tio vuxna deltog i fem matlagningskvällar under våren. Då intresset var stort planeras fler kurser under 2015 så fler familjer kan få ta del av detta.

Under MåBra veckan i kommunens grundskolor serverades en vegetarisk maträtt per dag och alla elever fick frukt flera dagar under veckan. Elevhälsan genomförde också en enklare kostenkät för elever årskurs 4-9. Fritidsgården Kabysen serverade gratis frukost till alla årskurs 7-9 elever en av dagarna. Denna dag serverades över 100 elever frukost.

Färre med nedsatt psykiskt välbefinnande

Främja barn och ungas psykiska hälsa

Socioekonomiska strategier är ett sätt att arbeta med insatser i tidig ålder hos barn och ungdomar. Tanken är att man på det sättet ska undvika att problemen växer med barnen och leder till arbetslöshet, missbruk, kriminalitet och annat utanförskap i vuxen ålder och därmed undvika samhällets kostnader för personer i utanförskap. Under hösten 2013 påbörjade economichefen, förvaltningschef och ekonom på barn- och utbildningsförvaltningen samt socialförvaltningen en socioekonomisk utbildning. Utbildningen har av olika anledningar inte slutförts under 2014 som planerat.

Hälsofrämjande skolutveckling är också en del i att främja barn och ungas psykiska hälsa (detta finns beskrivet tidigare).

Stödja utvecklingen av en bra start i livet

Regeringens mål är att föräldrastöd ska erbjudas kontinuerligt till alla föräldrar under barnens uppväxttid. Folkhälsorådet samarbetar med familjecentralen kring deras föräldrastöd samt bidrar till kompetenshöjande insatser för dess personal. Folkhälsoplaneraren ingår sedan 2014 i styrgruppen för familjecentralen.

Som ett led i föräldrastödsarbetet på familjecentralen anordnades i samverkan med vårdcentral, barnvårdscentral och Soldathemmet en föreläsning av beteendevetare Petra Krantz Lindgren "Om barns självkänsla och vuxnas ledarskap". Föreläsningen lyfter fram ett förhållningssätt till barn som inte utgår från förenklande metoder utan från värderingar som likvärdighet, integritet, empati och ärlighet. Petra Krantz Lindgren har också skrivit boken "Med känsla för barns självkänsla" och driver bloggen "Enannandu". Bloggen har varit föremål för diskussion på familjecentralens öppna förskola och föreläsningen tillsammans med föräldrastödet ICDP (International Child Development Programme) "knyter ihop säcken".

För de något äldre barnen har teater och familjeföreställningar visats i samverkan med bland annat kultur- och fritidsförvaltningen, Rädda barnen och Svenska kyrkan.

Stödja utvecklingen av det förebyggande arbetet kring droger

En central del av skolans drogförebyggande arbete handlar om att skapa ett gott skolklimat och främja en god lärandemiljö. Studier av skolmiljö visar att en välstrukturerad undervisning, där eleverna upplever att de kan påverka sin situation i skolan minskar risken för skolmisslyckanden och utagerande problem. Det leder också till minskad konsumtion av droger. Unga behöver också kunskap om droger för att stärka sin förmåga att ta ställning, genomskåda myter och värdera olika budskap, i media, på nätet och i ungdomsgrupper.

Via Länsstyrelsen Västra Götaland och Hjo kommun deltog en personal från elevhälsan och en personal från fritidsgården, Kabysen på en tvådagars "EFFEKT-presentatörsutbildning". EFFEKT är ett evidensbaserat alkohol och drogoförebyggande program, som i första hand riktar sig till föräldrar med barn i årskurs 7-9. Programmet ges som strukturerade presentationer en gång per termin på skolans ordinarie föräldramöten. Detta

för att ge föräldrar kunskap, motivation och argument, för att ha tydliga förväntningar på sitt barns beteende i allmänhet och gällande alkohol i synnerhet.

Carl Johansskolans lärare samt några lärare från mellanstadieskolorna har under året utbildats i hur det drogförebyggande arbetet ska lyftas fram i skolundervisningen. Genom föreläsningar och workshops med folkhälsovetaren och läraren Bengt Sundbaum, tog lärarna del av hur man kan inlemma Alkohol, Narkotika, Droger och Tobak i undervisningen i alla skolans ämne, så det inte blir ett sidospår i undervisningen.

Elever i årskurs 8 samt NO-lärare vid Carl Johanskolan fick information om droger vid en föreläsning med Alexander Breeze från drogfrött.nu. Föreläsningen tog upp frågeställningar kring missbruk. Undervisningsmaterialet "Knark och sånt" har köpts in i en klassuppsättning. Läkaren Sara Ljungdahl föreläste om anabola androgena steroider (AAS) till elever i årskurs 9 samt idrottslärare vid Carl Johanskolan.

Kommunen deltog under året i antilangningskampanjen "TänkOm" som riktat sig till föräldrar, äldre syskon och kompisar. Föräldrar till elever på Carl Johanskolan har fått informationsbrev samt broschyr med rubriken "Tänk om fler föräldrar hjälptes åt att sätta gemensamma gränser kring alkohol". Under juni fick 3000 20-åringar i Västra Götalands län en uppblåsbar hjärna i brevlådan. Utskicket var en del av kampanjen "hejdaalkoholskador" med syfte att förhindra langning till mindreåriga. På kommunens webbplats och facebook fanns inför valborg och skolavslutning information. Dessutom affischerade flertalet butiker i Karlsborgs kommun budskapen från "TänkOm"

Från och med 2014 finns på kommunens webbsida, barn- och utbildningsförvaltningens hemsida samt folkhälsorådets hemsida en länk till den nationella webbsidan om kampanjen "TänkOm" som pågår året runt. Förfrågan om samarbete kring kampanjen har gått ut till föreningarna i Karlsborgs kommun via föreningssamordnaren.

"Dopningsfritt Skaraborg" är en Skaraborgssamverkan mot dopning. I Karlsborg samverkar sedan hösten 2013 träningsanläggningarna, kommunen, polisen samt Närhälsan Karlsborg. Samarbetet syftar till att försvåra användandet av dopningspreparat. Ett avtal är framtaget som skrivs på av medlemmarna på anläggningarna och som möjliggör dopningstester. Avtalet är ett unikt arbetsverktyg för anläggningarna och ett sätt att kunna erbjuda dopningsfria träningsmiljöer. Under hösten genomfördes dopningsstickprov på två av kommunens träningsanläggningar.

Under våren arrangerades i samverkan mellan Tibro, Karlsborg och Hjos folkhälsoråd en föreläsning om Anabola Steroider av läkaren Sara Ljungdahl. Målgrupp var personal inom gymmens verksamhet, skolan, socialtjänsten, polisen och ungdomsgårdar. Sara Ljungdahl presenterade bland annat svaren på frågorna; Varför tar man anabola androgena steroider (AAS) och hur påverkar AAS kroppen och hjärnan? Vad finns det för biverkningar? Hur kan man som utomstående misstänka att någon tar AAS, vilka är signalerna och tecknen? Vad och hur gör man om man önskar sluta med AAS och varför är det så svårt att sluta? Ett trettiotal personer tog del av föreläsningen.

Fler med bra tandhälsa

Verka för att övervakad tandborstning införs på alla förskolor och inom pedagogisk omsorg

Folktandvårdens arbetet med att introducera övervakad tandborstning i alla kommunens förskolor har fortsatt under 2014. Folktandvårdens chef har haft samtal med förskolechefen om att införa övervakad tandborstning på förskolorna i Karlsborgs tätort. Förskolorna i Mölltorp, som under 2013 införde övervakad tandborstning, har fått fortsatt stöd från folktandvården i utvecklingen av detta arbete.

Övrigt utvecklingsarbete

Som ett led i utvecklingen av folkhälsoarbetet i kommunen har folkhälsoplaneraren under året aktivt arbetat med att öka den folkhälsovetenskapliga kompetensen i kommunen. Informationstillfälle har skett i kommunfullmäktige, kommunstyrelse, kommunchefens ledningsgrupp samt personalavdelningens chefsinformation.

Folkhälsoplaneraren har i linje med det lokala folkhälsoavtalet, under året fört samtal med förvaltningscheferna i kommunen om folkhälsoarbetet i respektive förvaltning.

Samarbete kring kommunens riskanalys har skett med säkerhetssamordnaren kommunerna avseende sociala risker. Folkhälsoplaneraren har bistått med statistikunderlag och analys utifrån ett folkhälsoperspektiv.

Under året har välfärdsnyckeltal - folkhälsa tagits fram för kommunen. Välfärdsnyckeltalen tar sin utgångspunkt från det nationella folkhälsomålen med dess elva målområden. Nyckeltalen ger en bild av kommuninvånarnas livsvillkor och levnadsvanor, vilket ger signaler om behovet av hälsofrämjande och förebyggande insatser i kommunen. Valda delar av välfärdsnyckeltal –folkhälsa återfinns i kommunens årsredovisning för 2014.

Samverkan med studieförbunden i kommunen har skett genom det lokala folkbildningsrådets möten, där också kommunens kultur- och fritidsförvaltning är representerade. Folkhälsoplaneraren har också haft enskilda möten med studieförbund som vill arbeta utifrån de utmaningar i folkhälsoarbetet som Karlsborg ställts inför.

Årets resultat

Folkhälsorådets budget samfinansieras av Karlsborgs kommun och hälso- och sjukvårdsnämnd östra Skaraborg. Folkhälsorådets budget är cirka 150 000 kr för år 2014. Av årets budget återstår 37 kronor.

	Bokslut 2014	Budget 2014	Avvikelse
<hr/>			
Verksamhetens kostnader			
Allmänna hälsotillstånd	90 370 kr	91 000 kr	630 kr
Ökad andel fysiskt aktiva	5 743 kr	7 000 kr	1 257 kr
Färre daglig rökare	6 190 kr	8 000 kr	1 810 kr
Färre med diagnos fetma	5 159 kr	4 000 kr	- 1 159 kr
Ökat psykiskt välbefinnande	38 167 kr	34 000 kr	- 4 167 kr
Tandhälsa	0 kr	1 000 kr	...1 000 kr
Övriga utgifter	2 878 kr	5 000 kr	2 122 kr
Justeringspost invånare*		-1 456 kr	-1 456 kr
Årets resultat	148 507 kr	148 544 kr	37 kr

* Huvudmännen har finansierat folkhälsorådets budget med 11 kr/invånare vilket innebär 74 272 kr från respektive huvudman. Totalt 148 544 kr.

Objekt	Text	ÅRSBUDGET	UTFALL	UTFALL	ÅTERSTÅR	PROC FÖRBRUKN
			Jan 14 - Mån 13 14	Jan 14 - Mån 13 14		
62021	ALLMÄNT HÄLSOTILLSTÅND	91.000,00	90.369,96	90.369,96	630,04	99
62022	FYSISKT AKTIVA	7.000,00	5.743,00	5.743,00	1.257,00	82
62023	DAGLIGRÖKARE	8.000,00	6.190,00	6.190,00	1.810,00	77
62024	FETMA	4.000,00	5.158,70	5.158,70	-1.158,70	129
62025	PSYKISKT VÄLBEFINNANDE	34.000,00	38.167,31	38.167,31	-4.167,31	112
62026	TANDHÄLSA	1.000,00	0,00	0,00	1.000,00	0
62027	ÖVRIGA KOSTNADER	5.000,00	2.878,48	2.878,48	2.121,52	58
6		150.000,00	148.507,45	148.507,45	1.492,55	99
Totaler		150.000,00	148.507,45	148.507,45	1.492,55	99